

SÜRDÜRÜLEBİLİR SÜREÇ YÖNETİMİ

KalDer

ARZU AKÇAL ARAS

SÜRDÜRÜLEBİLİR SÜREÇ YÖNETİMİ

ARZU AKÇAL ARAS

KatDer, 2005

KalDer Yayınları No: 36

SÜRDÜRÜLEBİLİR SÜREÇ YÖNETİMİ

Yazar

Arzu Akçal Aras

Tasarım ve Düzenleme

Mehmet Gürsoy

Her hakkı saklıdır. Bu kitabın hiçbir kısmı yayıncısının izni olmaksızın elektronik veya mekanik, fotokopi, kayıt ya da herhangi bir bilgi saklama; erişim sistemi de dahil olmak üzere herhangi bir şekilde çoğaltılamaz.

ISBN

975-98502-3-0

İstanbul 2005

KalDer

Türkiye Kalite Derneği

Centrum İş Merkezi Aydınevler Sanayi Cad. No:3 34854 Küçükyalı-İstanbul

Tel: 0216 518 42 84 Faks: 0216 518 42 86

<http://www.kalder.org> e-posta: kalder@kalder.org

Yapım

Günsel Ajans

Tel: 0216 346 64 52 - 0216 418 50 08

Faks: 0216 346 87 01

gunselajans@yahoo.com

Baskı Cilt: SİSTEM MATBAACILIK

Yılanlı Ayazma Sk. No:3
Davutpaşa - Zeytinburnu / İST.
Tel.: (0212) 482 11 01 (3 Hat)

Değerli Okuyucu,

Mükemmellik arayışında her gün yeni kavram ve atılımların ortaya çıktığı günümüzde, tüm kurum ve kuruluşlarımızın yararlanabileceği bir yayını daha sizlere sunmaktan mutluluk ve gurur duyuyoruz.

Kitapta yönetim anlayışlarının gelişimi ile süreç yönetiminin esasları irdelenmiş ve kuruluşların daha etkili çalışabilmesi için süreçlerini nasıl bir analiz ve yapı içinde tanımlaması, ölçmesi, iyileştirmesi gerektiği ortaya konulmaya çalışılmıştır.

“Sürdürülebilir Süreç Yönetimi” altı bölümde ele alınmıştır. Yeni ve farklı yöntemlerin de değerlendirildiği kitapta, Arzu Akçal Aras özellikle etkinlik üzerinde durmuş ve kitabın kurgusunda süreç yönetimi altındaki farklı uygulama ve yaklaşımların bir potada eritilmesini hedeflemiştir. Altı bölümde bütünlüğün tanımlanmasının yanı sıra ekler kısmında da referans alınabilecek kıymetli bir rehber bulunmaktadır. Kitap daha detaylı çalışma yapmak isteyenler için güzel bir referans olurken, uygulamada çalışan kişiler için de tüm kritik konu ve unsurların bulunabildiği temel bir doküman özelliği taşımaktadır.

Kitabın değerli yazarını, içeriğin zenginliği, yoğun geçen bir dönemdeki farklı birikimlerini aktarması ve kitabı hazırlarken benimsediği katılımcı ve sabırlı yaklaşımdan dolayı kutlarken, her yayınımda olduğu gibi sizlerden de eleştiri ve katkılarınızla canlı bir tartışma ortamı yaratmanızı bekliyoruz.

Yeni ve özgün yayınlarda buluşmak dileğimizle ...

Hakan Kilitçioğlu

Genel Sekreter

KalDer

TEŞEKKÜRLER ...

Süreç yönetimi ile ilk tanışmam 1995 yılında oldu. O yıldan beri bu alandaki tüm gelişmeleri büyük bir merak ve istekle takip ediyorum. Bu konuda aktif ve yoğun olarak çalışmaya başlamam ise 2000 yılında İ.d.e.a. A.Ş.'de eski Genel Müdürüm Sayın Yalçın İppüken'in talep ve desteği ile olmuştur. Farklı platformlarda EFQM Mükemmellik Modeli, ISO 9001:2000 Kalite Yönetim Sistemi, hedeflerin yayılımı gibi uygulamaları süreç yönetimi alanındaki birikimlerim ile zenginleştirmem o dönemlerde başladığım çalışmalarımın neticesidir. Bu nedenle kendisine en derin şükranlarımı sunuyorum.

Süreç yönetimi alanındaki gelişmelerin heyecanı ile takip ettiğim kaynaklardan ve tecrübelerimden yararlanarak tüm bunları bir kitaba yansıtma ve paylaşma düşüncemi destekleyen Sayın Hakan Kilitçi'ye ve kitabımın sizlere ulaşmasını sağlayan KalDer'e sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Özverili çalışmalarıyla kitabımın sizler açısından çok daha kolay okunur hale gelmesini sağlayarak yayına hazırlayan ve her zaman yanımda olan arkadaşım, dostum, Koç Holding Organizasyon Geliştirme ve Eğitim Koordinatörlüğü Öğretim Tasarım Uzmanı Mehmet Gürsoy'a en içten teşekkürlerimi sunmayı borç biliyorum.

Kitabımın düşünce aşamasından beri beni destekleyen, zaman zaman yaptığımız kavramsal tartışmalar ve değerlendirmeleriyle kitabımın iyileşmesini sağlayan, yazım aşamasında ortak zamanlarımızdan özveride bulunan sevgili eşim ve kitabımın isim babası Necati Aras'a teşekkürlerimi ve sevgilerimi sunuyorum.

Kitabımın en yoğun hazırlık dönemi olan Haziran ayından Eylül ayına kadar büyük bir anlayışla Borusan Lojistik ailesine katılmamı bekleyerek çalışmamı destekleyen Genel Müdürüm Sayın Kaan Gürgenç ile Genel Müdür Yardımcım Sayın Umur Özkal'a çok teşekkür ediyorum.

Yayın öncesi kitabımı okuyarak, çok değerli birikimleri çerçevesinde değerlendiren ve görüşlerini kaleme alan Eczacıbaşı Topluluğu Genel Koordinatörü, CEO, Dr. Erdal Karamercan'a, Koç Üniversitesi İşletme Enstitüsü Direktörü Prof. Dr. Barış Tan'a, Borusan Holding Genel Müdürü Sayın Ağah Uğur'a ve Sabancı Holding Lastik, Takviye Malzemeleri ve Otomotiv Grup Başkanı Sayın Turgut Uzer'e en derin şükranlarımı ve saygılarımı sunuyorum.

Son olarak çocukluğumdan beri inandığım ve hedeflediğim şeyleri gerçekleştirme azmini aşılayarak beni her türlü konuda destekleyen biricik annem Hilâl Akçal ile biricik babam Ergün Akçal'a sonsuz teşekkürlerimi ve sevgilerimi sunuyor, kitap yazım sürecinde zaman zaman ihmâl etmek durumunda kaldığım canım babaannemi rahmetle anıyorum.

Arzu Akçal Aras

ÖZGEÇMİŞ

1973 yılında İstanbul'da doğan Arzu Akçal Aras, 1995 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Kimya Mühendisliği'nde lisans, 1998 yılında yüksek lisans eğitimini tamamlamıştır.

1997 yılında Fako İlaçları A.Ş. Hammadde Fabrikası'nda Kalite Güvence Mühendisi olarak işe başlamış, 1999-2002 yılları arasında İ.d.e.a. A.Ş.'de Yönetim ve Strateji faaliyet alanında Kalite Yönetim Sistemi, EFQM Mükemmellik Modeli ve Süreç Yönetimi konularında danışmanlık yapmış, 2002-2003 yılları arasında Kanada'da Carleton Üniversitesi'nde "Kurumsal Süreç Analizi" projesinde araştırma asistanı olarak çalışmıştır. Türkiye'ye döndükten sonra 2003-2005 yıllarında Arçelik A.Ş. Kalite Sistemleri Yöneticiliği'nde yönetim sistemlerinin iyileştirilmesi ve mevcut süreçlerin gözden geçirilmesi projelerinde çalışan Arzu Akçal Aras, 2005 yılının Eylül ayından beri Borusan Lojistik A.Ş.'de Kalite ve Yönetim Sistemleri Geliştirme Müdürü olarak çalışma hayatına devam etmektedir.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜRLER	v
ÖZGEÇMİŞ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ÖNSÖZ	xi
1. SÜREÇ YÖNETİMİNE GİRİŞ	1
YÖNETİM ALANINDAKİ GELİŞMELER	2
Klasik Yönetim Kuramı	2
Neoklasik Yönetim Kuramı	3
Modern Yönetim Kuramı	3
Post-Modern Yönetim Kuramı	4
Etkin Bir Yönetim İçin Bütünleşik Alt Yapı İhtiyacı: Süreçler	6
SÜREÇ YÖNETİMİ	8
Organizasyon Yapısı ve Süreç Yönetimi	10
Süreç Yönetimi Ömür Çevrimi	15
Entegrasyonda Süreçlerin ve Süreç Yönetiminin Önemi	17
SÜREÇ YÖNETİMİNİN GELECEĞİ	20
2. SÜREÇ KAVRAMI	25
SÜRECİN TANIMI, ÖGELERİ VE ÖZELLİKLERİ	26
Sürecin Tanımı	26
Sürecin Ögeleri	28
Sürecin Özellikleri	30
SÜREÇLERİN SINIFLANDIRILMASI VE HİYERARŞİSİ	31
Süreçlerin Sınıflandırılması	31
a- Porter'ın Sınıflandırması	31
b- Harrington'un Sınıflandırması	33
c- Watson'un Sınıflandırması	33
d- Born'un Sınıflandırması	34
e- Duld'un Sınıflandırması	34
f- APQC'nin Sınıflandırması	34

Süreçlerin Hiyerarşisi	35
SÜREÇ YÖNETİMİ VE ŞİRKET SÜREÇLERİ	37
SÜREÇLERİN YÖNETİMİNDE YENİ BİR METODOLOJİ : 8 OMEGA	41
SÜREÇLERİN MEVCUT DURUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ	43
YENİ BİR SÜREÇ TANIMLAMA	46
Adım I : Ön Hazırlık	46
Adım II : Sürecin Misyonunun Tanımlanması	47
Adım III : Süreç Öğelerinin Tanımlanması	47
Adım IV : Süreç Sahibinin Tanımlanması	48
Adım V : Süreçler Arası İlişkilerin Tanımlanması	48
Adım VI : Süreç Performans Göstergelerinin Tanımlanması	48
Adım VII : Pilot Uygulama	49
Adım VIII : Süreçlerin Dokümante Edilmesi ve Uygulamaya Alınması	49
SÜREÇLERİN TANIMLAMASINDA YENİ BİR MODEL : SCOR	49
3. SÜREÇ PERFORMANS ÖLÇÜMÜ	57
ÖLÇMENİN AMACI	58
SÜREÇ PERFORMANS ÖLÇÜMLERİ	58
Etkinlik Göstergeleri	60
Verimlilik Göstergeleri	62
Uyarlanabilirlik Göstergeleri	64
KİLİT PERFORMANS GÖSTERGELERİ	66
PERFORMANS ÖLÇÜMÜNDE DÖRT BOYUT	67
PERFORMANS TAKİBİNDE DENGELENMİŞ HEDEF KARNESİ KULLANIMI	69
Finansal Perspektif	71
Müşteri Perspektifi	71
Süreç Perspektifi	72
Öğrenme ve Gelişim Perspektifi	73
PERFORMANS GÖSTERGELERİNİN YÖNETİMİ	75
Planla	76
Uygula	80
Kontrol Et	80
Önlem Al	82

4. SÜREÇLERİN DOKÜMANTASYONU	85
DOKÜMANLAR VE DOKÜMANTASYON	86
SÜREÇLER VE AKIŞ ŞEMALARI	91
Ana Süreçlerin Haritalandırılması	91
Süreç ve Alt Süreçlerin Haritalandırılması	94
AKIŞ ŞEMALARI	96
1. Doğrusal Akış Şemaları (Blok Diyagramlar)	97
2. Fonksiyonel Akış Şemaları	102
3. Değer Akış Şemaları	105
4. Coğrafi Akış Şemaları (Spagetti Diyagramları)	106
5. SÜREÇLERİN İYİLEŞTİRİLMESİ	113
SÜREÇLERİN İYİLEŞTİRİLMESİ	114
Süreç İyileştirme Yöntemleri	116
Yeniden Yapılandırma	116
Sadelleştirme	116
Katma Değer Analizi	117
Boşlukları ve Kopuklukları Giderme (Rummler-Brache Yöntemi)	118
Süreçlerin Yeniden Tasarlanması: Metodoloji	119
1. Aşama: Yeniden Tasarım Çalışmalarının Planlanması	122
2. Aşama: Mevcut Sürecin Analizi	125
3. Aşama: Yeni veya Geliştirilmiş Bir Sürecin Tasarımı	129
4. Aşama: Gelişmiş bir Süreç için Kaynakların Geliştirilmesi	130
5. Aşama: Yeni Bir Sürece Geçişin Yönetilmesi	131
İyileştirilecek Süreçlerin (Kritik Süreçlerin) Seçimi	132
Toplam Etki Analizi	133
Analitik Hiyerarşi Yöntemi (The Analytic Hierarchy Process Approach: AHP)	135
Kıyaslama (Benchmarking)	140
Süreç Esası Kıyaslama	142
Kıyaslama Süreci	142
6. SÜREÇLERİN OTOMASYONU	145
SÜREÇ YÖNETİMİ VE BİLGİ TEKNOLOJİLERİ	146
SÜREÇLERLE İLGİLİ YAZILIMLAR	148

Süreçlerle İlgili Yazılımların Seçiminde Dikkat Edilmesi Gereken Konular	149
Süreçlerin Bir Zaman Çizelgesinde Grafikle Temsili	149
Ayrıntıların Herhangi Bir Seviyesinde Sürecin İncelenmesi.....	150
Veri İle Canlı Grafik Nesneler	150
Simülasyonlar	150
Analiz ve Alternatif Süreç Oluşturma	150
İletişim Dili.....	150
Raporlama.....	150
Örnek Yazılımlar ve Özellikleri	151
ARIS Toolset - Versiyon 6.23.....	151
Holocentric Modeller - Versiyon 4.4.....	151
iGrafx - Versiyon 10.0	152
Mega Suite - Versiyon 6.1	153
ProcessWizard - Versiyon 7.0.....	154
Simprocess - Versiyon 4.2.....	155
ProVision - Versiyon 4.4.....	156
Process Simulator - Versiyon 4.0.....	157
İŞ AKIŞ YÖNETİM SİSTEMİ	157
İş Akışı Yönetim Sistemleri	159
KURUMSAL UYGULAMA ENTEGRASYONU.....	162
EKLER	169
EK 1: EFQM MÜKEMMELLİK MODELİ	171
EK 2: APQC ÖRNEK SÜREÇ LİSTESİ.....	179
EK 3: SÜREÇ OLGUNLUK SEVİYESİ (SOS) ARAÇLARI	221
EK 4: APQC ÖRNEK GÖSTERGE LİSTESİ	225
EK 5: SEMBOLLER	281